

Možnost věcného přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně

Vylučuje-li povaha rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se řízení končí, možnost věcného přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně, pak tvrzení, že rozhodnutí soudu prvního stupně je nesprávné, případně, že řízení, které vydání tohoto rozhodnutí předcházelo, je postiženo vadami (včetně vady podle § 237 odst. 1 písm. f/ o.s.ř.), sama o sobě důvodnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu nezakládají.

Vylučuje-li povaha rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se řízení končí, možnost věcného přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně, pak tvrzení, že rozhodnutí soudu prvního stupně je nesprávné, případně, že řízení, které vydání tohoto rozhodnutí předcházelo, je postiženo vadami (včetně vady podle § 237 odst. 1 písm. f/ o.s.ř.), sama o sobě důvodnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu nezakládají.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28.2.2001, sp.zn. 20 Cdo 738/99)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně městské části P., proti žalovaným 1/ R. D., a 2/ V. D., o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 38 C 406/96, o dovolání žalovaných proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29.6.1998, č.j. 51 Co 289/98 - 78, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Odvolací soud zastavil odvolací řízení proto, že odvolání žalovaných (proti rozsudku, jímž soud prvního stupně přivolil k výpovědi z nájmu bytu označeného ve výroku, určil, kdy nájemní vztah skončí, a žalovaným uložil povinnost byt vyklidit do patnácti dnů od právní moci rozsudku) nebylo přes řádnou výzvu, obsahující i poučení o následcích případné nečinnosti, doplněno o údaje, v čem je spatřována nesprávnost rozhodnutí a čeho se odvolatelé domáhají, a tato okolnost podle jeho názoru bránila tomu, aby o odvolání rozhodl věcně (§ 43 odst. 2, § 211 o.s.ř.).

Usnesení odvolacího soudu napadli žalovaní včasným dovoláním, které odůvodnili tím, že nebyl odklizen rozsudek soudu prvního stupně, který je nesprávný, jelikož vychází z nesprávných skutkových zjištění, založených na neobjektivních svědeckých výpovědích. V dovolání též uvedli, že dosavadnímu zmocněnci již "vypověděli" plnou moc; předtím je sice vyzval "ke stanovisku ve věci odvolání", pošta mu dopis vrátila zpět (ačkoli adresu uvedl správně), a odvolání (proto) neodůvodnil.

K výzvě soudu prvního stupně předložili dovolatelé plné moci po zastupování v dovolacím řízení, udělené advokátu, a druhá dovolatelka i podání, obsahující doplnění původního dovolání. V něm podrobně popsala potíže v komunikaci s tehdejší zmocněncem, který očekával jejich iniciativu

(když písemný kontakt selhal), zatímco ona a první dovolatel předpokládali, že může jednat bez jejich účasti. Za těchto okolností nebylo možné požadavku doplnění blanketního odvolání ve stanovené lhůtě vyhovět, avšak odvolací soud k tomu nepřihlédl, "přiměřenou lhůtu pro doplnění odvolání neposkytl", čímž odůvodnění odvolání "zmařil" a účastníkům znemožnil "využít svých práv" (§ 237 odst. 1 písm. f/ "příp." § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř.). Vadou podle § 237 odst. 1 písm. f/ o.s.ř. je zatíženo i řízení před soudem prvního stupně, neboť opakovaně jednal (a prováděl dokazování), aniž účastníci byli přítomni, a to přesto, že se řádně omluvili, a totéž platí i v případě jejich zmocněnce. Soud prvního stupně skutková zjištění učinil z "neobjektivního" dokazování, jmenovitě z výpovědí svědků buď "podjatých" nebo neinformovaných.

Žalobkyně se k podanému dovolání nevyjádřila.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 1.1.2001 - dále jen "o.s.ř.").

Dovolání je přípustné (§ 236 odst. 1 o.s.ř.), jelikož směřuje proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odvolací řízení zastaveno (§ 238a odst. 1 písm. f/ o.s.ř.).

Dovolací soud posuzuje z úřední povinnosti pouze vady vyjmenované v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř., jejichž existence činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným, a - je-li dovolání přípustné - i jiné vady řízení, jestliže mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel ve svém podání obsahově vymezil (§ 242 odst. 3 o.s.ř.).

Podle § 242 odst. 4 o.s.ř. mohou účastníci po dobu trvání lhůty k dovolání měnit dovolací důvody a rozsah, ve kterém rozhodnutí odvolacího soudu napadají. Ke změně dovolacího návrhu není třeba souhlasu soudu.

Zároveň měnit dovolání po uplynutí lhůty k dovolání (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) rozšířil na dovolací důvody až zákon [238/1995](#) Sb., což svědčí o zjevném záměru, aby specifika dovolacího přezkumu byla dále posílena. Postupy podle § 43 o.s.ř. s ustanovením § 242 odst. 4 nekolidují - i ve smyslu uplatnění dovolacích důvodů dosud neuvedených - jestliže se uskuteční do konce lhůty k dovolání, a potud ustanovení § 43 není dotčeno. Avšak v případě, že tato lhůta uplynula, se restriktivní vliv ustanovení § 242 odst. 4 již osvědčí; dovolání sice lze opravit či doplnit, ale toliko ve smyslu opravy a doplnění dovolacích důvodů, které už dříve byly uplatněny. Doplnit dovolání uplatněním důvodů, jež dosud v dovolání uvedeny nebyly, oproti tomu možné není; nelze-li dovolací důvody po lhůtě k dovolání měnit, nelze je logicky ani nově uplatnit, neboť nové uplatnění dovolacích důvodů je z povahy věci změnou v uvedení důvodů dosavadních.

Proto je podání druhé dovolatelky (účinné podle § 91 odst. 2 o.s.ř. i ve prospěch dovolatele prvního),

jímž dovolání doplnila po uplynutí lhůty k dovolání, významné jen v těch částech, kde doplnila (rozvedla, blíže zdůvodnila atp.) dovolací důvody původní. Dovolací přezkum - s výjimkou posouzení existence vad podle § 237 o.s.ř. a tzv. jiných vad řízení - se tím omezuje na hodnocení významu sdělení o kolizi ve vztahu dovolatelů a zmocněnce a jejich důsledcích pro možnost odstranit nedostatky blanketního odvolání, jež dovolatelka spojila s dovolacím důvodem podle § 237 odst. 3 písm. a/ (§ 237 odst. 1 písm. c/ a f/) o.s.ř., a na posouzení námitky nesprávnosti rozhodnutí soudu prvního stupně, dovozované z tvrzení, že vychází z nesprávných skutkových zjištění.

Co do námitky první, výhradně orientované do odvolacího řízení, je odkaz na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř. (jež míří k situaci, kdy účastník neměl procesní způsobilost a nebyl řádně zastoupen), zjevně nepřipadný.

Podle § 20 o.s.ř. může každý před soudem jako účastník samostatně jednat (má procesní způsobilost) v tom rozsahu, v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti. U fyzických osob tato způsobilost vzniká v plném rozsahu zletilostí (§ 8 odst. 1 obč. zák.), a pozbýt ji lze pouze za podmínek vyslovených v § 10 odst. 1 a 2 obč. zák. na základě rozhodnutí soudu, vydaného v řízení podle § 186 a násl. o.s.ř.; rozhodnutí o zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům má konstitutivní účinky, jež se vážou k právní moci, a nepůsobí zpětně. Obecně tedy platí, že nebyl-li (zletilý) účastník řízení zbaven způsobilosti k právním úkonům ani v této způsobilosti omezen (a to dovolatelé netvrdí), nemůže být splněna podmínka, že neměl procesní způsobilost, pročež řízení zmatečností podle § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř. postiženo být nemůže (shodně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.1997, sp. zn. 2 Cdon 1541/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura pod č. 26/1998).

Úsudek dovolatelů, že zastavení odvolacího řízení je podřaditelné ustanovení § 237 odst. 1 písm. f/ o.s.ř., neobstojí rovněž. O odnětí možnosti jednat před soudem ve smyslu tohoto ustanovení od účinnosti zákona [238/1995](#) Sb. jde pouze tehdy, jestliže se (odpovídající) postup soudu projevil v průběhu řízení (a nikoli při rozhodování), a byl-li tento postup nesprávný (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 27/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Za "postup v průběhu řízení" lze tedy považovat jen činnost, která vydání konečného rozhodnutí předcházela, nikoli vlastní rozhodovací akt soudu, jímž byl průběh řízení zhodnocen.

Odvolací soud však odvolací řízení zastavil proto, že podle jeho názoru - pro neodstraněné obsahové vady - nebylo odvolání projednatelné, a tento jeho hodnotící úsudek (jenž se promítl přímo do rozhodnutí) nesprávný postup soudu "v průběhu řízení" nezakládá. Ani zmatečností podle § 237 odst. 1 písm. f/ o.s.ř. tedy odvolací řízení netrpí.

Zbývá posoudit, zda dovolatelčiny námitky naplňují dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. b/ o.s.ř., jímž lze vytýkat, že řízení trpí jinou než v § 237 o.s.ř. vyjmenovanou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Ustanovení § 43 odst. 1, 2 o.s.ř. upravuje zvláštní postup soudu v případě, že procesní podání účastníka (včetně odvolání - viz § 211 o.s.ř.) je nesprávné nebo neúplné. Předseda senátu vyzve účastníka, aby nesprávné nebo neúplné podání opravil nebo doplnil, a poučí jej, jak je třeba opravu nebo doplnění provést. Neučiní-li tak a v řízení pro tento nedostatek nelze pokračovat, soud řízení

zastaví. O těchto následcích musí být účastník poučen.

K odstranění vad podání zákon účastníkům nestanoví žádnou lhůtu; vzhledem k tomu, že je to ale pro řízení třeba, určí lhůtu k provedení tohoto úkonu předseda senátu (§ 55 o.s.ř.); jinak by nastal nežádoucí stav nejistoty, jakou dobu má účastník na to, aby své nesprávné podání opravil nebo doplnil, resp. po uplynutí jaké doby od doručení výzvy k odstranění vad podání je soud oprávněn řízení zastavit.

Výzva soudu k odstranění vad podání tedy musí obsahovat i určení přiměřené lhůty, ve které má účastník nesprávné nebo neúplné podání opravit nebo doplnit; postrádá-li ji, soud řízení podle ustanovení § 43 odst. 2, věty první, o.s.ř. zastavit nemůže (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.10.1998, sp. zn. 21 Cdo 60/98, uveřejněné pod č. 36/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Není pochyb, a dovolatelé netvrdí opak, že soud prvního stupně lhůtu k odstranění neúplnosti podaného odvolání stanovil; nelze však vyloučit, že namítají, že ji stanovil jakožto lhůtu nikoli přiměřenou ("nesplnitelnou", jak se uvádí v doplnění dovolání), byla-li určena v délce pěti dnů.

Podle § 204 odst. 1 o.s.ř. se odvolání podává do patnácti dnů od doručení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje.

Podle § 205 odst. 1 o.s.ř. má být v odvolání vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v čem je spatřována nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu a čeho se odvolatel domáhá.

Není důvod přehlížet, jak naznačil soud prvního stupně ve výzvě podle § 43 odst. 1 o.s.ř., že citovaná ustanovení nepředpokládají, že účastník podá nejprve odvolání, jež tyto náležitosti postrádá (včetně odvolání tzv. blanketního), a teprve dodatečně, případně v rámci postupů ve smyslu § 43 odst. 1 o.s.ř., je doplní resp. opraví. Smyslem ustanovení § 43 odst. 1 o.s.ř. není omluvit resp. zvýhodnit nesoustředěnost případně i nedbalost účastníka, ale - zásadně - zamezit tomu, aby nepoučený účastník, právě pro nedostatek právních znalostí, neutrpěl v řízení újmu.

Lhůta, kterou určí soud v usnesení podle § 43 odst. 1 o.s.ř., je lhůtou soudcovskou (§ 55 o.s.ř.). Prominutí zmeškání této lhůty podle § 58 o.s.ř. sice nepřichází v úvahu, ale její marné uplynutí nezpůsobuje nemožnost vytknuté vady podání odstranit později, dokud soud z jejich neodstranění nevyvodí zákonem předvídané následky. Závěr, že pro vadu podání nelze v řízení pokračovat, je závěrem, který se z povahy věci váže k tomu objektivně určenému stavu řízení, jenž existuje v době, kdy jej soud vyslovuje.

Byť výzvou podle § 43 odst. 1 o.s.ř. nebyla zákonná lhůta (k odvolání) prodloužena významně (do 11.5.1998), rozhodující tedy je, že zastavení odvolacího řízení mohli dovolatelé odvrátit až do dne, kdy odvolací soud o něm rozhodl, tj. do 29.6.1998.

Okolnosti, provázející poruchy v komunikaci mezi nimi a jejich zmocněncem, jimiž dovolatelé

argumentovali, jsou z povahy věci (zastoupení) v sledovaných souvislostech zcela bezvýznamné; o prodloužení lhůty - oproti představě dovolatelů, vtělené do dovolání - jejich zmocněnec nadto podle obsahu spisu ani nepožádal.

Dobu k opravě a doplnění odvolání tedy nelze považovat za nikoli přiměřenou, v důsledku čehož nelze dospět k závěru, že její vymezení v posuzované věci bylo způsobilé založit vadu řízení, jež mohla mít vliv na věcnou správnost rozhodnutí, kterým odvolací soud odvolací řízení zastavil (§ 241 odst. 3 písm. b/, § 242 odst. 3 o.s.ř.).

Z obdobných důvodů nelze odvolacímu soudu vytýkat, že zde jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř.).

Úvahou, zda je rozhodnutí odvolacího soudu správné z toho hlediska, zda odvolání, jež bylo podáno (blanketní), bylo vskutku neprojednatelné (a řízení o něm proto muselo být zastaveno), se Nejvyšší soud zabývat nemohl, neboť příslušný dovolací důvod (§ 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř.) dovolatelé neuplatnili, a tím tuto otázku dovolacímu řízení neotevřeli (§ 242 odst. 3 o.s.ř.).

Co se týče druhé dovolací námitky, že nesprávným bylo již rozhodnutí soudu prvního stupně, je judikatura Nejvyššího soudu jednotná, a její závěry dovolatelům nesvědčí rovněž.

Platí, že vylučuje-li povaha rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se řízení končí, možnost věcného přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně, pak tvrzení, že rozhodnutí soudu prvního stupně je nesprávné, případně, že řízení, které vydání tohoto rozhodnutí předcházelo, je postiženo vadami (včetně vady podle § 237 odst. 1 písm. f/ o.s.ř.), sama o sobě důvodnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu nezakládají.

Takovým je právě usnesení o zastavení odvolacího řízení podle § 43 odst. 2 o.s.ř., jež je svou povahou rozhodnutím výlučně procesním, spojeným se závěrem o existenci vad odvolání, které dalšímu pokračování odvolacího řízení (věcnému přezkumu) brání; (ani) neúplnost či nesprávnost skutkových zjištění soudu prvního stupně na výsledek řízení o dovolání proti tomuto usnesení žádný vliv mít nemůže (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.8.1999, sp. zn. 20 Cdo 1056/99, uveřejněné pod č. 47/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Zrušit usnesení, jímž bylo odvolací řízení zastaveno pro neprojednatelnost odvolání, by bylo možné v dovolacím řízení tehdy, kdyby odvolání ve skutečnosti projednatelné bylo; jak však bylo řečeno, tuto námitku (dovolací důvod) dovolatelé neuplatnili, a Nejvyšší soud jí bez toho posuzovat nemohl.

Jelikož se dovolatelům - v mezích toho dovolacího přezkumu, který založili - správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, Nejvyšší soud jejich dovolání dle § 243b odst. 1 o.s.ř. zamítl.

Další články:

- [Konsolidace veřejných rozpočtů; legislativní přílepy \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní soud a procesní pravidla](#)
- [Vzdělávání, náležitosti podání \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zákonný soudce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právo na soudní ochranu](#)
- [Překvapivá rozhodnutí, výživa nezletilého dítěte](#)
- [Průtahy v řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Insolvenční řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Koncentrace řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nemajetková újma právnické osoby \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)